

Reformy veřejné správy po roce 1989

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Mgr. Lubomír Nenička, Ph.D.
Katedra ekonomie a veřejné správy

„Sametová revoluce“

- 17.11. – zásah proti studentské demonstraci
- 19.11. – založeno Občanské fórum (OF)
- 27.11. - generální stávka
- 10.12. – nová vláda s převahou nekomunistů
- 29.12. – Václav Havel prezidentem

<https://www.youtube.com/watch?v=kuLIPMna12A>

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Završení „sametové revoluce“

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

V lednu 1990 byla v rámci tzv. kooptací část komunistických poslanců v parlamentu a v národních výborech nahrazena nekomunisty

Ve volbách z roku 1990 Občanské fórum, na Slovensku Verejnost' proti násiliu.

V listopadu téhož roku se konaly první svobodné komunální volby do obnovených obecních samospráv. Opět zvítězila OF (36 % hlasů), dále se umístily KSČ (17 %) a lidovci (11,5 %)

Volby a rozpad federace

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

V dalších volbách v roce 1992
zvítězila Občanská demokratická
strana (ODS) a Hnutí za
demokratické Slovensko (HZDS).

- Narůstající rozpory mezi Čechy a
Slováky vyústily
v roce 1992 v rozdělení
Československa na dva
samostatné státy.

Reformy veřejné správy

- **Po roce 1990** – byla obnovena územní samospráva. Národní výbory na všech úrovních byly zrušeny.
 - **Po roce 2000** – na základě ústavního zákona z roku 1997 byly ustaveny kraje.
-

První fáze reforem

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KÁRVINĚ

- V ČR zaniklo sedm krajských národních výborů (KNV) a 75 okresních národních výborů (ONV).
 - V roce 1990 byla znovu oddělena státní správa od samosprávy – jejím základem se staly obce jako územně samosprávné společenství občanů a veřejnoprávní korporace.
 - Základním orgánem obecní samosprávy se stalo volené zastupitelstvo, které dále volí radu a starostu.
-

Statutární města

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- V roce 1990 byla obnovena jako města řízená na základě obecně závazné vyhlášky (statusem).
- Jejich dalším charakteristickým rysem je na městské obvody nebo na části s vlastními samosprávnými orgány

- Převzaly většinu kompetencí zrušených ONV
 - Okresní úřady se ve srovnání s obdobím prvním republiky změnilý správní úřady vykonávající pouze státní správu.
 - Vzhledem k absenci krajské správy v tomto období vznikaly na této úrovni nové specializované orgány státní správy či pobočky ústředních orgánů státní správy.
-

- Správa veřejných příjmů byla odebrána zrušeným národním výborům.
 - Místo nich byla vytvořena finanční ředitelství a jim podřízené **finanční úřady**.
 - Na konci roku 1990 vznikla **Česká správa sociálního zabezpečení**.
 - Hmotné zabezpečení v nezaměstnanosti zajišťují **úřady práce**, zřizované také od roku 1990.
-

Druhá fáze reformy – krajské zřízení

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Základem pro vznik 14 krajů se stal ústavní zákon č. 347/1997 Sb. Fakticky vstoupilo krajské zřízení v platnost v roce 2000.

Byly ustaveny jako územní společenstva občanů, které mají právo na autonomní správu. Kraje mohou samostatně hospodařit a vlastnit majetek.

Jejich hlavní orgány jsou:

- **Zastupitelstvo** - je orgánem, který vykonává vlastní správu krajů. Je voleno všeobecným volebním právem na 4 roky.
 - **Rada** - je výkonným orgánem kraje v oblasti jeho samostatné působnosti, tvoří ji hejtman, jeho zástupce a radní.
 - **Hejtman** - stojí v čele kraje, který reprezentuje navenek.
 - **Krajský úřad** - plní úkoly v samostatné působnosti uložené zastupitelstvem a radou, dále vykonává přenesenou působnost.
-

Zrušení okresních úřadů (2002) a jeho dopady

Po roce 2006 byly na obecní úrovni byly pro výkon státní správy ustaveny tři kategorie obcí:

- Obce s běžnými obecními úřady
- Obce s pověřenými obecními úřady
- Obce s rozšířenou působností

Kompetence 76 zaniklých okresních úřadů přešly většinou primárně na obce s rozšířenou působností a na kraje.

Správní soudnictví

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Nejvyšší správní soud byl obnoven až v roce 2002.

Do jeho působnosti patří:

- Žaloby proti rozhodnutím správních orgánů
 - Ochranu před nečinností a nezákonným zásahem správního orgánu
 - Volební záležitosti
 - Záležitosti politických stran a hnutí
-

Shrnutí

- Proces obnovy demokratického systému ukončily v roce 1990 svobodné volby, v nichž přesvědčivě zvítězilo Občanské fórum.
 - **Základem první fáze reformy veřejné správy bylo zrušení systému národních výborů**, které nahradily okresní úřady a obnovené obecní samosprávy. V roce 1990 byla znovu oddělena státní správa od samosprávy – jejím základem se měla stát obec.
 - **Jádrem druhé fáze reformy bylo vytvoření krajů**, které byly zřízeny po roce 2000.
 - Po roce 2002 byly zrušeny okresní úřady, a jejich kompetence převzaly kromě krajů nově zřizované obce s rozšířenou působností.
-